

Lausunto uudesta valmiuslaista (VN/5137/2022-OM-229)

Aluehallitus 10.02.2026
2051/00.04.00/2025

Valmistelija riskienhallintajohtaja Simo Oksanen p. 040 552 1263

Selostus asiasta Oikeusministeriö pyytää lausuntoa työryhmän mietinnöstä, joka sisältää ehdotuksen uudeksi valmiuslaiksi. Lausunnon jättöaika päättyy 27.2.2026. Hyväksytyksi tullessaan uusi valmiuslaki kumoaisi voimassa olevan samannimisen lain.

Uudistuksen tavoitteena on saattaa valmiuslaki vastaamaan nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja sitä uhkaavista tekijöistä. Tavoitteena on johdonmukainen, ajantasainen ja perustuslain kanssa sopusoinnussa oleva sääntelykokonaisuus, joka tarjoaa edellytykset tehdä poikkeusolojen hallitsemiseksi oikea-aikaiset päätökset sekä sisältää asianmukaiset ja riittävät toimivaltuudet näiden päätösten toteuttamiseksi.

Valtioneuvosto asetti 6.10.2022 kaikkien ministeriöiden ja tasavallan presidentin kanslian edustajista sekä oikeudellisista asiantuntijoista koostuvan työryhmän valmistelemaan valmiuslain kokonaisuudistusta. Työryhmän työn tueksi asetettiin myös eduskuntaryhmien edustajista koostuva parlamentaarinen seurantaryhmä. Työryhmän toimikausi päättyi 30.6.2025. Lisäksi Valtioneuvosto asetti ajalle 20.11.2025–18.12.2025 uuden työryhmän jatkamaan valmiuslain kokonaisuudistusta valmistelleen työryhmän työtä, laajamittaiseen maahantuloon liittyvien seikkojen huomioon ottamiseksi. Työryhmän tehtävänantoon ei kuulunut arvioida muita uudistuksen jatkovalmisteluun liittyviä kysymyksiä. Työryhmä ei ehdottanut muutoksia mietintöön. Sisäministeriö jätti muutosehdotuksensa mietintöön eriävänä mielipiteenä.

Tiivistelmä Keski-Suomen hyvinvointialueen lausunnosta

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan tarkoituksenmukaisia keinoja nykyistä selkeämpään ja paremmin koordinoituun tilannekuvan kokoamiseen, sekä aiempaa yhtenäisempään ymmärrykseen valmiuden säätelystä.

Esityksessä hyödynnetään koronapandemiasta saatuja kokemuksia, lopputuloksena on aiempaa selkeämpi rakenne päätöksentekoa ja vastuunjakoa ajatellen. Perustuslaillisuuteen ja kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen kiinnitetään läpileikkaavasti huomiota, yleisinä periaatteina on huomioitu oikeusvaltioperiaate, yksilön oikeudet sekä välttämättömyysperiaate.

Kokonaisuutena arvioiden esitys valmiuslain kokonaisuudistuksessa vastaa uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkökulmasta myönteisenä voidaan pitää valmiuslainsäädännön modernisointia ja aiempaa paremmin muutoksessa olevan turvallisuusympäristön huomioimista. Myönteistä on myös laajan ja haasteellisen kokonaisuuden johdonmukainen rakenne, sekä aiempaa selkeämpi ryhmittely asiakokonaisuuksittain.

Merkittävänä uhkana työryhmän esityksessä Keski-Suomen hyvinvointialue tunnistaa kustannusriskin. Uudistettu kokonaisuus sisältää

useita kohtia, jotka lähes varmuudella tulevat lisäämään hyvinvointialueiden menoja. Julkista tehtävää hoitavien yksityisten tai järjestötoimijoiden velvoitteet resursoida ja sitoutua nykyistä laajemmin poikkeusoloja varten kasvattanee palveluostojen kustannuksia. Hyvinvointialueen omaan toimintaan liittyvät uudet velvoitteet, kuten tilannekuvan ylläpito, materiaalsen varautumisen velvoitteet (hoitotarvikkeet, lääkkeet, polttoainejakelu), sekä varattavaksi vaadittava henkilöstöresursointi lisännevät niin ikään hyvinvointialueiden kustannuksia.

Uuden valmiuslain toteuttamiseen liittyvät lisäkustannukset tulee huomioida täysimääräisesti hyvinvointialueiden rahoituksessa.

Toteutuessaan valmiuslain kokonaisuudistus vaikuttaa merkittävästi hyvinvointialueiden toimintaan, kustannuksiin ja varautumiseen. Sen vuoksi Keski-Suomen hyvinvointialue pitää tärkeänä hyvinvointialueiden osallistamista ja mahdollisuutta vaikuttaa lain toimeenpanon toteutukseen. Mahdolliset täydentävät asetukset, ohjeet ja yhteiset menettelytavat tulisi laatia yhteistyössä vähintään niiltä osin kuin muutoksilla on suora tai välillinen yhteys hyvinvointialueiden toimintaan.

Edellä kuvatuin huomioin Keski-Suomen hyvinvointialue puoltaa valmiuslain kokonaisuudistuksen hyväksymistä.

Toimivalta

Hallintosääntö 17 §

Esittelijä

Vt. hyvinvointialuejohtaja Kallimo Kati

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää antaa asiaan liitteenä olevan lausunnon.

Päätös